

Libris .RO

Respect pentru oameni

Ștefan Mâșu

IATĂ, VINE IISUS HRISTOS

Editura RAO
Str. Băgălni nr. 9-11, sector 1, București, România
www.raobooks.com
www.rao.ro

ȘTEFAN MÂȘU
Iată, vine Iisus Hristos
Toate drepturile rezervate

© RAO Distribuție, 2016
pentru versiunea în limba română

ISBN 978-606-8216-78-3

CUPRINS

Spovedania autorului	15
I. OMENIREA PREGĂTITĂ PENTRU VENIREA MÂNTUITORULUI	29
A. Un plan divin de mântuire a lumii	29
B. Poporul evreu în vremea lui Iisus	34
1. Israel, poporul ales	34
2. O istorie zbuciumată a relației cu Dumnezeu	40
a. De la societatea tribală la statul centralizat	40
b. Exilul babilonian, cotitură istorică și religioasă	42
c. Iudaismul sub dominația persană	44
d. Dominația și influența greacă	47
e. Iudeea devine o provincie romană	52
3. Structura și ierahia societății	56
C. Așteptarea lui Mesia și plinirea vremii	64
1. În așteptarea lui Mesia	64
2. (Îm)plinirea vremii	72
3. Un nou Adam, o nouă Evă	74
D. Să mergem la izvoarele învățaturii	77
1. Despre Testament și Sfânta Scriptură	77
2. Biblia creștină	82
a. O Carte a cărților	82
b. Vechiul Testament	84
c. Noul Testament și canonul lui	86
3. Cele patru Evanghelii și cei patru Evangheliști	90
a. Evanghelia este una singură	90
b. Evanghelia după Matei	93
c. Evanghelia lui Marcu	95
d. Evanghelia lui Luca	96
e. Evanghelia Sfântului Ioan, o evanghelie „spirituală“	98

II. IISUS HRISTOS, CUVÂNTUL ÎNTRUPAT	101
A. Nașterea și copilăria lui Iisus, după Evangheliile canonice ...	101
1. Îngerul Domnului binevestește	101
2. Nașterea lui Ioan Botezătorul	107
3. Nașterea lui Iisus Hristos	109
4. Întruparea Cuvântului prin naștere supranaturală	114
5. Trei Crai de la Răsărit, Fuga în Egipt.	118
B. Dumnezeu-Fiul își începe misiunea printre oameni	123
1. Iisus primește botezul lui Ioan Botezătorul	123
2. Ispitirile diavolului în deșert	128
3. De la nunta din Cana Galileii la Templul din Ierusalim	131
3. Nicodim vine la Iisus.	135
4. Destinul tragic și sacru al Botezătorului Ioan	141
5. Iisus vorbește cu o samariteancă	144
C. Iisus în Galileea	149
1. Niciun prooroc nu este bine primit în țara lui	149
2. Și tu, Capernaume?	154
3. Apostoli și Ucenici	162
4. Schimbarea la Față și alte minuni de început	171
5. Femeile din jurul lui Iisus	177
III. RABBI IISUS, ÎNVĂȚĂTORUL ȘI PREDICATORUL	183
A. Predica de pe munte	183
B. Predica din Sinagoga de la Capernaum	191
C. Învățătură pentru Apostoli	199
D. Iisus vorbește la marile sărbători religioase	206
E. Alegorii, Pilde, Parabole	220
1. Cum vorbea Iisus	220
2. Parabole despre Împărăția Cerurilor	233
3. Parabole despre iertare și recunoștință	241
4. Alte parabole, alte învățături	251
IV. MINUNI PENTRU OAMENI, DIN IUBIRE DE OAMENI. ...	265
A. Puteri, mărturii și semne	265
B. Despre minuni în Vechiul Testament	274
1. Un concept diferit	274
2. Plăgile Egiptului	277
3. Trecerea prin Marea Roșie	281
4. Mana și prepelițele	282
5. Sunt acestea minuni dumnezeiești?	285

C. Iisus a readus la viață a trei morți	289
1. Divinitatea este esențialmente miraculoasă	289
2. Fiul văduvei din Nain	291
3. Învierea fiicei lui Iair	293
4. Învierea lui Lazăr	298
a. O minune a minunilor	298
b. Lazăr, prietenul nostru, a adormit	303
c. Iisus și Marta	306
d. Lazăre, vino afară!	309
e. Din ziua aceea s-au hotărât să-L ucidă	313
D. Lupta cu demonii pentru vindecarea celor posedăți	315
E. Și a vindecat pe mulți	329
F. Iisus învinge legile naturii	347
1. Legile naturii și puterea lui Dumnezeu	347
2. Apa transformată în vin la nunta din Cana	351
3. Înmulțirea pâinilor și a peștilor	355
4. Potolirea furtunii pe mare	359
5. Iisus merge pe mare	363
6. Pescuirea minunată	368
V. ÎNCEPUT DE SĂPTĂMÂNĂ MARE	373
A. Iisus și Ierusalimul ostil	373
B. Intrarea triumfală în Duminica Floriilor	383
C. Smochinul blestemat și cele trei pilde din ziua de Luni	393
1. Blestemarea smochinului neroditor	393
2. Cu ce putere faci acestea?	397
3. Pilda celor doi fii trimiși la vie	399
4. Parabola lucrătorilor nevrednici și ucigași	401
5. Nunta fiului de împărat; mulți sunt chemați, dar puțini aleși	405
D. Controversele din ziua de marți	409
1. Dați Cezarului cele ce sunt ale Cezarului	409
2. Saducheii contestă învierea morților	412
3. Cea mai mare poruncă	415
4. Fiul lui David este Dumnezeuul lui David	417
5. Vai, vouă, cărturarilor și Fariseilor fățarnici	420
a. Faceți ce spun Fariseii, dar să nu faceți ce fac ei	420
b. Șapte maledicții pentru Farisei și cărturari	423
c. Ierusalime, Ierusalime	427
6. Cutia darurilor sau trunchiul văduvei	430
7. Miercuri, trădarea lui Iuda	432

VI. PERSPECTIVA ESHATOLOGICĂ ÎN DISCURSUL LUI IISUS	439
A. Sfârșitul lumii în Vechiul Testament	439
1. Când Dumnezeu se supăra pe oameni	439
a. Potopul universal și sindromul lui Noe	439
b. Turnul Babilonului; pedepsirea semeției	445
c. Sodoma și Gomora, pedepsirea desfrâului și necredinței ..	451
2. Profeție, eshatologie, apocalipsă	457
a. Profetismul biblic	457
b. Eshatologie și eshatologie creștină	462
c. Apocalipsă și apocaliptic	467
3. Profeția eshatologică a lui Daniel	471
B. Luați seama și fiți gata	483
1. Iisus anunță distrugerea Templului	483
2. Ierusalimul va fi distrus și va fi începutul durerilor	492
3. Semne multe în cer și pe pământ	499
a. Multe catastrofe și nenorociri	499
b. Se vor ridica hriostoși mincinoși și prooroci mincinoși ..	504
c. Și se va propovădui această Evanghelie în toată lumea ..	510
C. Eshatologia în parabole	517
1. Pilda talanților sau cum îngrijim darurile Domnului	517
2. Pilda celor zece fecioare	520
3. Pilda minelor înmulțite	523
VII. JOIA MARE ȘI SFÂNTĂ	527
A. Cina cea de Taină	527
1. Data Cinei și „ceasul lui Iisus“	527
2. Cenaclul și așezarea la masă	530
3. Iisus spală picioarele Apostolilor	533
4. Unul dintre voi Mă va vinde	538
B. Euharistia, Sfânta Taină a Împărtășaniei	542
1. Acesta este trupul Meu, acesta este sângele Meu	542
2. Acest pahar este legea cea nouă, întru Sângele Meu	546
3. Faceți aceasta în amintirea mea; dimensiunea eshatologică a Euharistiei	551
4. Vizibil și invizibil în realitatea Euharistiei	557
C. Ultimul discurs, ultima lecție	563
1. Spre Muntele Măslinilor sau Lege nouă, Poruncă nouă ..	563
2. Vestirea lepădării lui Petru	564
3. Despre suirea la Tatăl și făgăduința Duhului Sfânt	567

4. Sfântul Duh, Mângâietor	572
5. Un Testament pentru veșnicie: „Pacea Mea o dau vouă“	575
6. Dacă M-au prigonit pe Mine, și pe voi vă vor prigoni	577
7. Voi toți vă veți sminti întru Mine	581
D. Rugăciunea arhierescă a lui Iisus.	585
1. O rugăciune sacerdotală, testamentară, pe un străvechi fundal biblic	585
2. Viață veșnică tuturor	588
3. Sfințirea întru Adevăr și Iubire.	590
4. „Am făcut cunoscut numele Tău“	593
5. Iisus Se roagă pentru unitatea ucenicilor Săi	597
VIII. BATJOCORIT, SCHINGIUIT ȘI RĂSTIGNIT	602
A. În grădina Ghetsimani	602
1. Să treacă de la Mine paharul acesta.	602
2. Ucenicii au adormit.	605
3. Sărutul lui Iuda	608
B. De la Anna la Caiafa	613
1. Lepădarea lui Petru	613
2. În fața Sinedriului	616
3. Iuda se spânzură.	622
C. Procesul și condamnarea finală.	626
1. Iisus în fața lui Pilat	626
2. Iisus ori Baraba.	630
3. Ecce Homo	633
4. Pilat se spală pe mâini	637
D. Răstignirea și moartea lui Iisus	640
1. Pe Via Dolorosa, Drumul Crucii până la Golgota.	640
a. Crucea și simbolistica ei	640
b. Pe Drumul Crucii.	643
c. Răstignirea pe Golgota.	647
2. Iisus, batjocorit și chinuit, moare în rugăciune	650
a. Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac!	650
b. Femeie, iată fiul tău!	653
c. Dumnezeu Meu, Dumnezeu Meu, pentru ce M-ai părăsit?	658
3. Moartea și punerea în mormânt	662
a. Străpuns cu lancea	662
b. Iosif din Arimateea	666
c. „După trei zile mă voi scula“	671
d. Iisus printre morții din iad.	674

IX. HRISTOS A ÎNVIAT	680
A. A înviat, nu este aici	680
1. Femeile mironosițe la mormântul gol	680
2. Bucurați-vă! Nu vă temeți!	684
3. Noli me tangere	687
4. Preoții iudei despre mormântul gol	694
B. Și S-a înălțat la cer	698
1. Iisus Se arată Apostolilor	698
a. În drum spre Emaus	698
b. „Pace vouă”; Iisus Se arată ucenicilor, fără Toma	701
c. Fericiți cei ce n-au văzut și au crezut!	705
d. Apariția de pe Muntele Galileii	708
e. Pe țărnul Mării Tiberiadei	710
2. Și pe când îi binecuvânta, S-a despărțit de ei și S-a înălțat la cer	714
3. Coborârea Sfântului Duh	720
C. La răscruce de istorie	728
1. Așa ceva nu s-a mai văzut	728
2. Apostoli și Martiri	729
3. Maria Magdalena și Iosif din Arimateea	737
4. După faptă și răsplată	739
D. In Hoc Signo Vinces	743
1. De la Ierusalim la Roma	743
2. Primii Părinți și literatura creștină	747
3. Erezii, Schisme și Dezacorduri	751
a. Primele Erezii	751
b. Primele Schisme	755
c. Marile dezacorduri doctrinare	756
4. Geografia creștinismului timpuriu	759
5. Marea răscruce	766
X. VINO, DOAMNE IISUSE! DA, VIN CURÂND! AMIN!	769
A. Semnele apropiatei veniri a lui Iisus Hristos	769
1. Venirea lui Antihrist	769
2. Venirea pe pământ a proorocilor Enoh și Ilie	773
3. Convertirea evreilor la creștinism	778
B. Venirea lui Hristos și a Împărăției Sale	783
1. Moartea nu e de la Dumnezeu	783
2. Sufletele între două judecăți	788
a. De la moarte la judecata particulară	788

b. Judecata particulară a sufletului	792
c. O stare provizorie și nedeplină	796
d. Despre Rai și Edenul Împărăției Cerurilor.	800
e. Iadul sau „în gheena focului“	807
f. Purificarea intermediară prin Purgatoriul catolic.	811
3. Parusia, a Doua Venire a lui Iisus Hristos.	817
a. Speranță și certitudine	817
b. Învierea tuturor morților.	822
c. Judecata de Apoi.	827
d. Împărăția de mii de ani	834
e. Restaurarea universală a stării paradizice (Apocatastaza). ..	842
C. O nouă Creație.	846
1. Viața cea veșnică	846
2. Un cer nou și un pământ nou.	852
3. Da, vin curând. Amin!	862
ANEXA NR. 1. Tatăl nostru sau Rugăciunea domnească	871
ANEXA NR. 2. Sfânta Maria, Pururea Fecioara și Născătoare de Dumnezeu.	885
ANEXA NR. 3. Cărțile Vechiului Testament	895
ANEXA NR. 4. Cărțile și Epistolele Noului Testament.	897
ANEXA NR. 5. Ierusalimul Noului Testament	898
ANEXA NR. 6. Palestina Noului Testament	899
Bibliografie	901

CAPITOLUL I

OMENIREA PREGĂTITĂ PENTRU
VENIREA MÂNTUITORULUI

A. UN PLAN DIVIN DE MÂNTUIRE A LUMII

Pentru ca omenirea să dorească sosirea Mântuitorului, ea trebuia să conștientizeze păcătoșenia și decăderea la care a ajuns, astfel încât venirea Mântuitorului să fie percepută ca o salvare. Așa cum arată și Arhid. Prof. Dr. Ioan Zăgrean și Pr. Prof. Dr. Isidor Todoran, această pregătire s-a făcut pe două căi: una pozitivă, prin revelația supranaturală, prin care li s-a descoperit oamenilor, din timp, că va veni un izbăvitor ca să-i elibereze de sub povara păcatului, și una negativă, prin necazurile, greutățile și suferințele îndurate de oameni, care au născut în ei dorința și nevoia unui mântuitor.

Pregătirea a început încă din momentul în care Dumnezeu a pronunțat pedeapsa protopărinților, atunci când, odată cu pedeapsa, le-a dat și nădejdea mângâietoare despre venirea Mântuitorului, adică a unui **Răscumpărător** care să-i slobozească din starea în care se aflau.¹ Aceasta a fost prima bunăvestire, **protoevanghelia**, dată de Dumnezeu protopărinților, cu privire la Cel care va zdrobi capul șarpelui, prin care a venit răul în lume.² În sprijinul argumentării lor, autorii menționați propun acest citat biblic (capitolul 3 intitulat „Căderea strămoșilor în păcat. Pedeapsa. Făgăduința lui Mesia“);

¹ Vezi și Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. I, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2010, cap. „Căderea protopărinților și urmările ei“, pp. 486–511.

² Arhid. Prof. Dr. Ioan Zăgrean, Pr. Prof. Dr. Isidor Todoran, *Dogmatica ortodoxă*, Ed. Renașterea, Cluj Napoca, 2009, cap. „Pregătirea omenirii (iudei și păgâni) pentru venirea Mântuitorului“, pp. 168–172.

„Dumnezeu se adresează șarpelui: „Dușmănie voi pune între tine și femeie, între sămânța ta și sămânța ei; aceasta îți va zdrobi capul, și tu îi vei înțepa călcâiul“. Așadar, făgăduințele lui Dumnezeu au început în Rai; cuvintele de mai sus, privitoare la „sămânța femeii“, au un înțeles duhovnicesc și Pr. Mihail Pomazanski le regăsește și mai limpede în *Cartea Apocalipsei*.¹ Iar Natalia Manoilescu Dinu subliniază că, deoarece păcatul alterase lumea până în străfundurile sale, la sfârșitul istoriei se va produce o adevărată mutație în cadrul creației. Urmările căderii s-au făcut însă simțite în primul rând în om, principalul responsabil al acestui act generator al întregii dezvoltări istorice. Adam s-a rupt din comuniunea cu Dumnezeu, întrucât păcatul s-a interpus între el și Creatorul său, făcându-l să rămână închis în cuprinsul lumii create și incapabil de a restabili, cu mijloace proprii, legătura cu transcendentul.²

Încă de la primul păcat, nădejdea venirii unui mântuitor a fost mereu prezentă în conștiința oamenilor. Dobândind primul fiu, pe **Cain** (numele însemnând „dobândire, câștig“), Eva a sperat că el va fi Răscumpărătorul făgăduit; credința ei s-a reînnoit și la nașterea lui **Abel** („sămânță“). Nădejdea că Răscumpărătorul nu va întârzia să vină s-a menținut la tot șirul de urmași ai lui Adam, până la potop. **Lameh**

¹ „Și a fost aruncat balaurul cel mare, șarpele de demult, care se cheamă diavolul și Satana, cel ce înșală pe toată lumea, aruncat a fost pe pământ și îngerii lui au fost aruncați cu el“ (*Apoc.*, 12.9). Citat de Pr. Mihail Pomazanski, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, Ed. Sophia, București, 2009, cap. „Pregătirea neamului omenesc pentru primirea Mântuitorului“, pp. 136–141.

² Păcatul protopărintelui a luat dublul aspect al revoltei intelectuale, născute din trufie, precum și al aderării la plăcerile senzuale; prin el, omul a optat pentru un mod de a fi ce-l înstrăina de adevărata lui vocație, aceea de a înainta spre Dumnezeu, și astfel a pus în primejdie însăși existența cosmosului, deoarece, prin cădere, s-a desfigurat opera Ziditorului. Căderea presupune o acțiune centrifugă, care tinde să rupă creația și pe om de centrul lor ontologic, punându-i sub semnul dezagregării, al disocierii. Moartea, extinsă la scară cosmică, nu este decât una dintre formele de manifestare a tendinței spre autonomie. Acest proces însă nu s-a desfășurat până în ultimele sale consecințe, din cauza faptului că lucrarea de susținere a creației a fost continuată și după cădere, de către Dumnezeu-Cuvântul, în care toate sunt așezate, în împreună lucrare cu Duhul cel Sfânt. Întruparea va avea și scopul de a stăvili această acțiune de risipire, de dizolvare în neant a creației. Hristos va readuna toate într-Însul (*Efes*, 1.10), reunind în Sine, prin Întruparea și Învierea Sa, toate formele de existență și făcând astfel posibilă transfigurarea întregii zidiri. Natalia Manoilescu Dinu, *Iisus Hristos Mântuitorul, în lumina Sfințelor Evanghelii*, Ed. Bizantină, București, 2004, subcap. „Întruparea Cuvântului rânduită din vecie“, p. 8.

a crezut că primul său fiu, **Noe** (numele însemnând „liniște“), va face ca oamenii „să se odihnească de lucrurile lor și de osteneala mâinilor și de pământul blestemat de Dumnezeu“ (*Fac.*, 5.29); la rândul său, **Noe**, salvatorul neamului omenesc de la potop, a crezut că primul său fiu, **Sem**, va fi Răscumpărătorul făgăduit. Pregătirea poporului ales, sub aspect pozitiv, s-a realizat prin întărirea făgăduințelor lui Dumnezeu despre trimiterea unui Răscumpărător lui **Avraam**, **Isaac** și **Iacov**, prin promisiunile făcute fiecăruia. Lui Avraam i se spunea: „Și se vor binecuvânta prin neamul tău toate popoarele pământului, pentru că ai ascultat glasul Meu“ (*Fac.*, 22.18); Iacov, pe patul de moarte, inspirat de Duhul Sfânt, a prezis chiar timpul venirii Răscumpărătorului, precum și seminția din care se va naște. „Nu va lipsi sceptru din Iuda, nici toiag de cârmuitor din coapsele sale, până ce va veni Împăciuitorul, Căruia se vor supune popoarele“ (*Fac.*, 49.10). **Moise** avea conștiința vie a făgăduinței, făcută de Dumnezeu protopărinților, și a profetizat că Răscumpărătorul va fi prooroc. „Prooroc din mijlocul tău și din frații tăi, ca și mine, îți va ridica Domnul Dumnezeul Tău; pe acela să-l ascuți“ (*Deuteronom.*, cap. 18.15).¹

Viziunea profetică a proorocilor se înscrie într-o gândire elevată, chiar o doctrină încheată și coerentă a acestora vizând relația dintre Creatorul divin, Dumnezeul unic, Yahve și Creația sa. Întregul pământ era considerat o creatură, o persoană vie, și nu o materie inertă, cu un destin absurd; destinul lui spiritual se încadra în unirea mistică între Dumnezeu, om și pământ, în care relația omului cu pământul (natura) nu putea fi disociată de Cel Veșnic și Necreat care le-a făcut. Este o armonie în care Omul dialoghează nu numai cu Dumnezeu, ci și cu elementele care țin de voința Sa și pe care le poate integra sau nu în armonia globală.

După cum omul este bun sau rău și păcătos, cerurile vor fi favorabile sau întunecate, iar pământul va fi îmbelșugat cu lapte și miere sau, dimpotrivă, greu și aspru pentru om; **pământul întreg participă la Legământul divin**. Omul îi acordă pământului repaosul celei de-a șaptea zile și într-o „ecologie biblică“, în care pământul, ca și omul, are dreptul să guste din odihna binefăcătoare lăsată de Dumnezeu. De aici, concepția concretă că Ierusalimul are o proprietate, un patrimoniu al lui, și aceasta aparține lui Dumnezeu, omul

¹ Arhid. Prof. Dr. Ioan Zăgorean și Pr. Prof. Dr. Isidor Todoran, *op.cit.*, p. 169; de asemenea, Pr. Mihail Pomazanski, *op.cit.*, p. 137.

bucurându-se numai de uzufructul ei, în folosință licită și fără excese. Aceste legi fac ca națiunea care gravitează în jurul Ierusalimului să fie o societate a jertfei.

În coerența unui astfel de sistem de gândire, pământul în întregime, unitatea și divinitatea lui este inclus în opera divină de mântuire, pentru a face să dispară divorțul, existent între voința lui Dumnezeu și realitatea lumii. **În „ziua“ hotărâtă de Dumnezeu, când va triumfa împărăția Lui, se vor naște un om nou, un pământ nou și ceruri noi.** Lumina va străluci peste întuneric, dreptatea peste fărădelege, iubirea peste ură, pacea peste război, viața peste moarte. **În ziua Domnului, moartea însăși va fi învinsă în triumful universal al iubirii și nu va mai avea nicio putere asupra realității omului și a naturii; atunci va avea loc învierea morților.**¹

Conștiința venirii unui Răscumpărător se întâlnește și la popoarele păgâne, în mijlocul cărora a trăit poporul evreu și cu care a efectuat transferuri reciproce de credințe, obiceiuri, mentalități. Înainte de cucerirea Canaanului, vrăjitorul păgân **Valaam** a fost chemat de regele moabit **Balac** ca să blesteme poporul israelit; venind peste el Duhul Sfânt, Valaam nu numai că nu a proferat blestemul cerut de rege, ci, binecuvântându-i pe evrei, a profețit venirea „unui om din sămânța lui Israel, care va stăpâni neamuri multe“². Credința unui Răscumpărător și reformator religios se regăsește și la popoare mai îndepărtate, care nu au avut relații cu evreii. La **vechii perși** exista credința că, la sfârșitul fiecăreia dintre cele trei perioade de aproximativ 3 000 de ani din viața omenirii, va veni câte un trimis al zeului bun, Ahura Mazda, spre a-l învinge pe zeul rău, Angromainius. În **religia hindusă** îl găsim pe **Krishna** cel înțelept, încarnare a zeului **Vishnu**, venit pe lume pentru a zdrobi capul șarpelui Calua,

¹ André Chouraqui, *Jérusalem, une ville sanctuaire*, Ed. du Rocher, Paris, 1996, sub-cap. „Une contestation prophétique“, pp. 51–52.

² Zezi și Alexandru Mihăilă, *(Ne)Lămuriri din Vechiul Testament*, Ed. Nemira, București, 2011, cap. „Paradox ortodox, Valaam, vrăjitor sau profet?“, unde autorul citează că „văzând Valaam că Domnul îl binecuvântează pe Israel, n-a mai alergat, după obicei, la vrăjitorii“ și că „Domnul a pus cuvânt în gura lui Valaam și a fost peste el Duhul Domnului și și-a rostit cuvântul său“. Cum de a fost posibil ca un vrăjitor să devină profet și să primească Duhul Domnului?; autorul explică: „Profetismul este, așadar, un dar extraordinar, care poate fi primit pe moment și, în mod excepțional, și de persoane păcătoase, chiar păgâne; la Dumnezeu, totul este cu putință, El întorcând chiar și blestemul magic al vrăjitorilor în binecuvântări și profeții“. *Op.cit.*, pp. 116–121.

dușmanul oamenilor; tema șarpelui rupt în bucăți de zeul Soarelui, **Teotl**, este frecvent întâlnită la vechii **mexicani**. Într-un **mit egiptean**, zeul **Horus**, fiul lui Osiris și al lui Isis, îl biruie pe zeul rău, **Tifon**, cu chip de șarpe și izvor al tuturor nenorocirilor omenești. La **greci**, **Prometeu**, osândit de Zeus să i se sfâșie zilnic ficatul de către un vultur, pentru că a adus oamenilor focul din cer, primește din partea zeului Hermes mângâierea că i se vor sfârși chinurile doar atunci când se va arăta un zeu care „să ia asupra-și muncile tale și să îndrăznească a se urca în întunericul tartarului”¹.

Arhid. Prof. Dr. Ioan Zăgrea și Pr. Prof. Dr. Isidor Todoran subliniază, și ei, că la popoarele păgâne mai culte, precum grecii și românii, s-au păstrat numeroase elemente din Revelație, prin cei mai de seamă oameni ai Antichității, **filosofii**; ideea despre Logosul divin, care insuflă oamenilor aleși noțiunile adevăr, bine, frumos, despre care vorbesc **Socrate**, **Platon** și **istoricii**, era prezentă în astfel de termeni deoarece se părea că Logosului i se atribuia calitatea de ființă personală, cu un rol echivalent celui de mântuitor. O asemenea gândire le-a adus unor mari filosofi păgâni stima și prețuirea Sfinților Părinți, văzând în Logosul, despre care aceștia au vorbit, Duhul lui Dumnezeu, Care a lucrat asupra păgânilor, spre a-i aduce la mântuire; acești mari oameni au trăit în conformitate cu poruncile Logosului, „au fost creștini înainte de vreme”². Un episod asupra căruia vom reveni într-un capitol ulterior, respectiv **venirea Magilor de la Răsărit** la staulul din Betleem, spre a se închina noului împărat ce s-a născut, călăuziți fiind de steaua prevestitoare, arată că și popoarele din Orientul Îndepărtat așteptau venirea unui mântuitor; ele au aflat chiar cu precizie locul și timpul sosirii lui; pregătirea în vederea venirii Mântuitorului și sosirea efectivă a Acestuia nu sunt deci

¹ Arhid. Prof. Dr. Ioan Zăgrea și Pr. Prof. Dr. Isidor Todoran, *op.cit.*, pp. 170–171. De asemenea, Ștefan Mășu, *Marele Arhitect al Universului*, Ed. RAO, București, 2012, cap. „Cosmogoniile mitologiilor antice”, pp. 13–115.

² Arhid. Prof. Dr. Ioan Zăgrea și Pr. Prof. Dr. Isidor Todoran, *op.cit.* Ei subliniază, de asemenea, că nu este de mirare dacă unii Sfinți Părinți spun despre Platon că a fost un Moise care a vorbit grecește, iar Sfântul Iustin Martirul afirma că Socrate, alături de Heraclit, pentru că au trăit în conformitate cu poruncile Logosului, au fost creștini înainte de vreme. Aceasta explică și faptul că numeroși filosofi ai Antichității greco-romane, ca Socrate, Platon, Heraclit, Seneca, Zenon, Cicero și alții, sunt zugrăviți pe pereții exteriori ai unor biserici și mănăstiri ortodoxe ori chiar în tinda acestora (*op.cit.*, p. 171). Vezi, totodată, Ștefan Mășu, *Marele Arhitect al Universului*, pp. 184–200.

evenimente care țin (numai) de istoria și geografia poporului evreu, nu sunt evenimente locale, ci ele dovedesc **universalitatea** unor elemente fundamentale, de credință, îndreptățind poziția teologiei creștine de a generaliza experiența și trăirea poporului evreu la întreaga omenire. Mântuirea lumii face parte din planul lui Dumnezeu și acest plan nu poate fi nici oprit, nici întârziat, nici schimbat.¹

Toată epoca anterioară Întrupării Cuvântului, precizează Natalia Manoilescu Dinu, va fi dominată de sentimentul tragic al distanței dintre om și Dumnezeu și de aspirația de a anula prăpastia care despărțea făptura de Ziditorul său. Prin întrupare, Dumnezeu va veni în maximă apropiere față de om. Căderea a avut însă consecințe directe și în zonele cele mai profunde ale ființei omenești. Conform învățaturii Bisericii Ortodoxe, chipul divin din om s-a păstrat și după cădere, dar el a fost umbrit, întunecat din cauza alunecării spre păcat. Natura omenească a fost deci viciată, fiindcă în om s-a produs, ca de altfel în întregul cosmos, o fisură prin care puteau oricând să se strecoare sugestiile spiritului rău. Păcatul tindea astfel să se extindă, ca o molimă, în adâncurile omului și să înăbușe scânteia divină din el. Numai prin asumarea de către Fiul a naturii omenești întinate de păcat putea fi restabilit echilibrul din ființa omenească și înlăturate astfel urmările ontologice ale căderii.²

B. POPORUL EVREU ÎN VREMEA LUI IISUS

1. Israel, poporul ales

În contextul istoriei universale, Israel ocupă un loc unic, determinat de misiunea ce i-a fost conferită în cadrul iconomiei mântuirii.

¹ „Planul lui Dumnezeu nu poate fi răsturnat“, scria Arhim. Mina Dobzeu, *Apocalipsa – planul de salvare a lumii în 7 etape*, Ed. Agaton, Făgăraș, 2011, p. 53.

² Jertfa, sinonimă cu consacrarea, cu autodăruirea omului către Dumnezeu, trebuia să constituie, înainte de cădere, modul perfect de adorare a Divinității. După ce Adam a călcat porunca ascultării, jertfa a devenit singurul mijloc pentru ștergerea păcatului. Dar, deoarece adevărata jertfă presupune curățenia desăvârșită a celui jertfit, numai Fiul Tatălui, Cel fără de păcat, putea să Se aducă pe Sine, din dragoste pentru făptura căzută, jertfă sfântă și fără prihană, menită să restabilească astfel comuniunea dintre om și Dumnezeu. Numai întrupându-Se, adică numai integrându-Se în cadrul lumii create, putea Fiul lui Dumnezeu să dea formă de jertfă dăruirii Sale eterne față de Tatăl. Natalia Manoilescu Dinu, *Iisus Hristos Mântuitorul, în lumina Sfintelor Evanghelii*, p. 9.

Natalia Manoilescu Dinu consideră că destinul lui este ancorat în mister, deoarece atât alegerea sa providențială, cât și tragica renegare a chemării sale, prin uciderea Fiului lui Dumnezeu, sunt taine de nepătruns prin mijlocirea rațiunii. Ceea ce apare însă neîndoielnic este faptul că destinul lui Israel rămâne indisolubil legat de intruparea Cuvântului, a cărui umanitate își va afla matca în sânul acestui neam. Poporul evreu poartă deci, în ființa sa, un mister mai presus de fire, care îi va hotărî întreaga istorie. Este dovada unei alegeri unice, dar care implică o grea responsabilitate și va deveni o adevărată povară pentru colectivitatea națională, obligată să trăiască o asemenea experiență. Chemat să fie, în mijlocul neamurilor, martorul adevăratului Dumnezeu și să facă posibilă, printr-o pregătire progresivă, coborârea în trup a Cuvântului divin, Israel devine rădăcina spirituală a tuturor neamurilor ce urmează să fie mântuite de Hristos. El este măslinul cel bun pe care, conform învățaturii pauline, vor fi altoite ramurile măslinilor sălbatici, ce vor dobândi astfel belșug de roade duhovnicești.¹

În această perspectivă, misiunea lui Israel este coextensivă cu durata istorică și se va încheia doar odată cu transfigurarea finală. Este semnificativ faptul că termenii meniți să traducă, în imagini sensibile, etapa cosmosului transfigurat sunt împrumutați din istoria poporului evreu. Pe plan istoric, supraviețuirea acestui neam, supus, până în epoca noastră, la atâtea persecuții și vicisitudini, mereu prigonit și mereu reînviind la o viață nouă, dovedește că ne aflăm în fața unui caz unic și confirmă tema paulină, conform căreia Israel nu a fost părăsit definitiv, „căci darurile și chemarea lui Dumnezeu nu se pot lua înapoi“ (Rom., 11.29).²

După Sfântul Apostol Pavel, care a trăit intens drama căderii poporului ales, desfășurarea istoriei va atinge punctul final atunci când Israel se va reîntoarce la Dumnezeu, recunoscându-L pe Hristos, pe care el însuși L-a răstignit. Acest neam constituie astfel pivotul devenirii istorice, datorită relației unice și inefabile existente între el și

¹ În *Epistola către Romani*, Sfântul Apostol Pavel scria: „Iar dacă unele din ramuri au fost tăiate și tu, care erai măslin sălbatic, ai fost altoit printre cele rămase și părtaș te-ai făcut rădăcinii și grăsimii măslinului, nu te mândri față de ramuri, iar dacă te mândrești, nu tu porți rădăcina, ci rădăcina pe tine. Dar vei zice: «Au fost tăiate ramurile ca să fiu altoit eu»“ (Rom., 11.17-19).

² Natalia Manoilescu Dinu, *Iisus Hristos Mântuitorul, în lumina Sfintelor Evanghelii*, subcap. „Misiunea poporului ales“, pp. 11-12.

Fiul lui Dumnezeu. Ne aflăm aici în fața unui mister cutremurător: Israel dă Logosului posibilitatea, prin vlăstarul său cel mai ales, să ia chip de om și tot Israel va fi acela care îi va da puțința de a Se jertfi pe cruce, împlinind astfel mântuirea omului și a creației. Prin reprezentanții castei lor sacerdotale, evreii Îl vor ucide pe Hristos, devenind astfel instrumentul indirect al lucrării de răscumpărare. Conform învățaturii Sfântului Pavel, și a Doua Venire a Domnului, care va însemna trecerea în veșnicie, va fi condiționată de convertirea finală a lui Israel. Există deci o interdependență tainică între istoria poporului evreu și diferitele etape ale iconomiei mântuirii.¹

Episodul din Geneză, cu Iacov care s-a luptat cu îngerul lui Dumnezeu și i-a smuls binecuvântarea, dobândind numele plin de semnificație Israel – însemnând „cel ce s-a luptat cu Dumnezeu“ (*Fac.*, 32.39) –, valabil atât pentru sine, cât și pentru poporul ce se va naște din el, dă într-o anumită măsură cheia destinului antinomic al acestui neam.²

Israel trebuia să devină un receptacol al Divinității; în acest scop, el ar fi trebuit să se lase în mâinile lui Dumnezeu. Însă, din cauza temperamentului său, acest popor „tare de cerbice“ nu s-a lăsat modelat de har. De-a lungul întregii sale istorii pot fi constatate perioade de mare evlavie, de supunere la voința divină, care alternează cu altele de răzvrătire, de respingere a misiunii primite.³

¹ *Ibidem.*

² Iacov este personificarea poporului ales – fiii săi vor da, de altfel, numele celor 12 seminții – care încearcă să ia cerul cu asalt. Desigur, această aspirație denotă o adevărată sete de Dumnezeu, care va domina toată istoria lui Israel, și o mare îndrăzneală spirituală. Episodul cu îngerul pune în lumină, de asemenea, tenacitatea excepțională a acestui popor care va răspunde uneori afirmativ la chemarea divină, dar de multe ori va opune o rezistență dâră față de lucrarea harului. Natalia Manolescu Dinu, *Iisus Hristos Mântuitorul, în lumina Sfintelor Evanghelii*, subcap. „Misiunea poporului ales“, pp. 11–13.

³ Acțiunea de respingere a mesajului divin, de revoltă împotriva lui Dumnezeu, de refuz al misiunii încredințate, vizibilă în atâtea momente din istoria sa, se datorează, în mare parte, ciocnirii în sufletul poporului evreu a două tendințe contradictorii: setea de absolut și dragostea pentru tot ceea ce este pământesc. Cerul și pământul se luptă neîncetat în inima sa. De aici, împletirea între intensă trăire religioasă și dorința de posesiune terestră. Israel poartă în suflet nostalgia cerului, dar are rădăcini înfipte adânc în pământ. Natalia Manolescu Dinu, *Iisus Hristos Mântuitorul, în lumina Sfintelor Evanghelii*, p. 14. „Apostazia națională“, așa cum o numea Ellen G. White, a început imediat după moartea lui Ieroboam, când poporul lui Israel, guvernat de regi și oameni fără credință și teamă de Dumnezeu, a impus adoptarea unor practici de idolatrie, uitând de Legământul cu Dumnezeul